

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕНЕВОГО РОЗВИТКУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

УДК 159.92

Олексій Іванович Корчак,
*студент I-го курсу спеціальності «Психологія»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Мова є основним засобом людського спілкування. Без неї людина не могла б отримувати і передавати велику кількість інформації.

Через мову досвід однієї людини стає доступним іншим людям, збагачує їх, сприяє їх розвитку. За своїм життєвим значенням мова є не тільки засобом спілкування, а й засобом мислення, носієм свідомості, пам'яті, інформації, засобом управління поведінкою інших людей і регуляції власної поведінки людини.

Короткий аналіз останніх досліджень. На тісний зв'язок мовленнєвого і розумового розвитку дітей, їхнього сприймання, спостережливості, вміння аналізувати, встановлювати причинно-наслідкові, часові та інші зв'язки між предметами і явищами вказував відомий дослідник в галузі психології та педагогіки мовлення дітей дошкільного віку Ф. Сохін. Зв'язне мовлення, на думку вченого, залежить значною мірою від засвоєння звукового, словникового складу, граматичної будови мовлення дитиною. Згідно із теорією мовленнєвої діяльності (Л. Виготський, М. Жинкін, О. Леонт'єв, О. Лурія, С. Рубінштейн, І. Синиця, О. Шахнарович) мовленнєва діяльність розглядається як складова частина загальної діяльності людини, що зберігає загальну структуру останньої й виступає у вигляді цілісного акту діяльності чи у вигляді мовленнєвих дій, що включені у немовленнєву діяльність. Процес породження мовлення розглядається як складна поетапно сформована мовленнєва дія, що входить складовою частиною в акт діяльності. Розуміння мовленнєвої діяльності як складової частини загальної діяльності особистості, що зберігає її структуру та тісно пов'язаної з мисленням, дозволяє визначити процес породження мовлення як складну дію переходу від думки до слова [1].

Метою наукової публікації є теоретичний аналіз психологічних особливостей мовленнєвого розвитку дітей у дошкільному віці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одна з основних функцій мовлення, що розвиваються в дошкільному віці, є комунікативна функція. Під впливом оточення дитина починає вибудовувати мову, зрозумілу слухачеві. Поступово вона замінює нескінченно повторювані займенники іменниками, які вносять певну зрозумілість. По мірі розширення кола спілкування й по мірі росту пізнавальних інтересів дитина оволодіває контекстним мовленням.

Контекстне мовлення досить повно описує ситуацію для того, щоб вона була зрозуміла без її безпосереднього сприйняття. Згодом дитина починає усе більш досконало і до місця використовувати і ситуативне, і контекстне мовлення залежно від умов і характеру спілкування. У дошкільному віці в дитини виникає потреба пояснити ровесникові зміст майбутньої гри, призначення іграшки й багато чого іншого. Головна особливість дошкільного віку – поява регулятивної, плануючої функції мовлення. Рольова гра, що потребує узгодженого виконання правил, без сумніву, сприяє становленню плануючої функції мовлення. Плануюча функція полягає в тому, що протягом дошкільного віку мовлення дитини перетворюється в засіб планування й регуляції її практичної поведінки. Виконувати цю функцію мовлення починає у зв'язку з тим, що воно зливається з мисленням дитини. Мислення дитини в ранньому дитинстві включено в його практичну предметну діяльність. Що стосується мовлення, то воно в процесі вирішення завдань виступає у вигляді звертань до дорослого. Якщо дитина під час виконання роботи ні з ким не спілкується, найчастіше вона виконує її мовчки. Це не значить, що її мислення перестає протікати в мовленнєвій формі. Мовлення піддається інтеріоризації, перетворюється у внутрішнє мовлення і в цій формі зберігає свою плануючу функцію. У грі дитина відкриває знаковий зміст предмета-замінника, а в малюванні - знаковий зміст графічних побудов. Слово виступає як своєрідний знак, необхідний для зберігання й передачі ідеальної інформації про те, що лежить за межами словесного позначення. На етапі розвитку знакової функції в дошкільному віці дитина швидко просувається в простір знакових заміщень об'єктивних природних і власне людських реалій. Знакова функція мовлення - ключ для входження в світ людського соціально-психологічного простору, та розуміння людьми один одного. Через оволодіння знаками дитина починає відповідати рівню знакового розвитку цивілізації, стає сучасником свого століття. Експресивна функція є генетично найдавнішою функцією, що властива всім високоорганізованим тваринам. Маленька дитина ще не вміє керувати своїми емоціями і майже завжди виявляється в полоні почуття, яке її захопило. Ця особливість дитячого мовлення робить його досить виразним. Аналіз мовлення дозволяє розкрити особливості мовленнєвих функцій: з'являючись у спільній діяльності з дорослими, ці функції перетворюються у мовлення, яке визначає особливості діяльності й поведінки людини. У дошкільному віці вдосконалюється оволодіння морфологічними засобами оформлення граматичних категорій, відбувається засвоєння типів відмін і відмінювання, чергування звуків, способів словозміни і словотворення, діти вчаться будувати складні речення [2].

Висновок. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури встановлено, що проблема навчання мові дітей дошкільного віку є досить актуальною. Підвищення якісної мовної підготовки - одне із завдань навчання і виховання особистості.

Перспективою подальших досліджень є виявлення психологічних особливостей якісного навчання дошкільників англійській мові.

Список використаної літератури

1. Выготский Л.С. Вопросы детской психологии. – СПб.: Союз, 2004
2. Вопросы детской и общей психологии / Под ред. Б.Г. Ананьева. – М.: Педагогика, 2004.

СУТНІСТЬ ТА МОДЕЛІ СІМЕЙНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА

УДК 159.922

Галина Аполлінаріївна Кошонько,

*кандидат психологічних наук, доцент, доцент
кафедри практичної психології та педагогіки,
Хмельницький національний університет*

Актуальність дослідження. Радикальні зміни, що відбуваються в нашій країні, позначаються на всіх, без винятку, сферах життя кожної людини у тому числі й сім'ї. Серед них такі, як зниження народжуваності, збільшення числа розлучень, зростання алкоголізму та наркоманії, падіння педагогічного потенціалу сім'ї та багато інших. На сьогодні сімейне консультування є чи не найбільш затребуваним у суспільстві різновидом психологічної допомоги, але його науково-методичне забезпечення з урахуванням вітчизняних та соціокультурних умов є чи не найменш розробленою ланкою у сфері теорії та практики консультативної роботи.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження сімейного консультування як виду професійної діяльності психолога вимагає звернення до різних науково-теоретичних джерел. Теорію та досвід в сфері сімейного консультування розкрито у роботах як вітчизняних (Ю. Альошина, О. Бондарчук, Я. Варга, С. Васьківська, В. Гагай, А. Єлізаров, А. Захаров, Г. Навайтис, А. Співаковська, Е. Ейдемільер, В. Юстицькіс та ін.), так і зарубіжних (А. Адлер, М. Боуен, К. Вітакер, С. Мінухін, В. Сатір, Ч. Фішмен, Д. Хейлі, Р. Шерман та ін.) авторів.

Мета наукової публікації - проаналізувати наукові підходи щодо визначення сутності та моделей сімейного консультування у практичній діяльності психолога.